

bretska parlamentinum. Teir kunnu brúka hópinn av tíð um smálutir, meðan tey umráðandi tingini verða samtykt næstan áðrenn nakar hevur fingið orðið fyrri seg. Men teir bygðarmenninir, sum uppi í hesum fundum vóru, høvdu verið teir seinastu at hildið, at hetta »ting« teirra var nakað forum fyrri mjørkakendum, filosofiskum hugleiðingum. Ongin var telefonin og ongi bløðini, tí varneyðugt at hava hesar morgunfundir, har menn søgdu sína hugsan um, hvat best var at gera og hvussu farast skuldi fram.

Vit tosa í dag so nógv um demokrati — fólkarræði ella fólkastýri — men á hesum fundinum hjá St. Kilda-búgvum valdaði veruligt demokrati. Har var ongin oddamaður — eingin formaður, sum stílaði fyrri. Hver maður í bygðini hevði rætt til at biðja um orðið og hver maður átti sína atkvøðu. Hetta var eitt ting við ongari yvirstjórn ella formannsskapi, tí á St. Kilda vóru allir menn javnir, har skuldi ongin vera, sum bar høvdið hægri enn hinir. Og menninir komu til fundar, tá tað hóvði teimum, og hevði onkur okkurt at bera fram, so varð tað sagt beinanvegin.

Vóru tað umráðandi arbeiði, sum farast skuldi undir henda ávísan dagin, plagdu menn at gera skjótt av á hesum morgunfundum. T.d. tá farast skuldi út í aðra oyggj at hyggja eftir seyði. Tá varð ongantið sitið leingi.

Ella eisini tá farast skuldi í bjørgini eftir fugli, tá varð altið gjørt skjótt av. Men var hetta, teir tingaðust um, nakað sum kundi biða ella kanska minni umráðandi, kundu hesir fundir gerast drúgvári. Tá kundu menn fara til hús uppímillum at fáa sær ein bita og so koma aftur. Á tilikum fundum, tá menn høvdu góða tíð, vórðu mangan teir tráspurdur, sum verið høvdu inni á skotska meginlandinum, og teir, sum verið høvdu, søgdu so frá, út í æsir, t.d. hvussu nógv spanirnir og spakarnir kostaðu í hesum ótrúliga stóra býnum, sum kallaðist Glasgow. Og so vóru har eisini handlar við øllum handa slag. Men tann størsti týðningurin, hesir fundirnir høvdu, var at teir ymisku metingarnar hjá monnum komu fram, soleiðis sum hver einstak-

ur kendi sær av egnum lívsroyndum.

Hetta at kenna seg sum einstakling burturav ella at halda, at »sektin liggur á, hvat annar fær, eg skal nora at mæra«, búði ikki í huganum á teimum, sum baldust úti á St. Kilda. Hvert menniskja, sum har búði, hevði sama rættin og var eins týðandi táttur í hesum bygðarsamfelag. Og hesir morgun- ella bygðarfundir vóru tað, sum bant fólkið saman. Og hendi tað seg, at menn vóru ójavnir á máli, vóru tilíkar ósemlur ongantið verri enn so, at menn tosaðu seg til rættis.

Lógirnar gjørdur teir sjálvir

Tær lógir, sum valdaðu á oyggjunum, hevði fólkið sjálvt gjørt. Hóast oyggjarnar ríkisrættarlaga skuldu eittast at standa undir Skotlandi, var kortini ongantið neyðugt at kroysta sær lógir, sum har vóru í gildi inn á fólkið, sum úti á St. Kilda búði. »Mannadráp hevur ongantið verið á hesum oyggjum, alt tað ið nakar veit frá at siga, men sjálvandi hevði heldur ikki borið til hjá nøkrum manndrápara at stungið seg burtur á hesum oyggjum«, skrivaði George Atkinson, »og at fólk eru óreiðulig er líka so ókent.« »Hor kemur ikki fyrri og lítið verður gjørt av tí váta slagnum. Tann dropin, teir fáa, er tað, sum teir fáa frá faktórinum, tá hann eina ferð um árið kemur út í oyggjarnar.«

Men biblína hildu St. Kilda-búgvir nógv um. Har hildu tey seg finna allar tær lógir, tey høvdu fyrri neyðini. Men í flestum førum hildu tey seg til tær strangastu lógirnar í Halgubók — tær hjá Mósesi í Gamla Testamenti. Ít er í dag at greiða frá uppruninum til hetta, men tað er møguligt, at Macaulay hevur rætt, tá hann í 1758 skrivur, at líkt er helst til, at trúboðarar fyrri hesi nýggju trúnni um hvíta Krist tíðliga í tíðini komu út á St. Kilda.

Teir, sum komnir vóru nakað upp í árin, tóku avgerðirnar

Sum áður nevnt var kirkjan miðdepilin í bygðarlívinum, og teir eldru menninir høvdu eitt orð at

Í so lítum samfelag var umráðandi, at allar týðandi avgerðir vórðu tiknar í felag. Bygðarmenninir hittust vanligu hvønn morgun til at taka avgerð um, hvat skuldi gerast tann dagin. Henda myndin er frá 1927.

Hesar báðar St. Kilda-konur eru í altarsklæðum. Myndin er frá 1890 og tær eru avtiknar, tá tær koma úr kirkju

siga yvir hinum bygðarfólkunum. T.d. vóru tað teir, sum stóðu fyrri bytinum av øllum fongi. Men skuldi okkurt ivamálið stungið seg upp varð lutur kastaður. Og býtið var altíð rættvíst, hvør fekk altíð tað, hann átti. Tá stórfuglurin kom heim í bygðina, varð alt lagt í

rúgvu og so varð býtt eftir húsunum í bygðini. »Tá dagsfongurin var komin til biggjar«, skrivaði Christina MacQueen, »fóru teir undir at býta. Rundan um rúgvuna av havhesti stóðu teir allir — ein úr hvørjum húsi. Aftanfyrri og eitt sindur aftur undir stóðu konur og børn

og biðaðu eftir tí parti, sum tey fóru at fáa, og tess størri húskið var, tess størri luturin. Farið varð undir roytingina beinanvegin, sum fuglurin var komin til haldar. Her vóru allir javnir og einki varð skeitt eftir, hvat hvør einstakur hevði veitt. Slikt er einans neyðugt, har hitt

mangan misbrúktan orðið »sivilisasjón« verður nýtt — hetta orðið, sum hevur spilt sonnu náttúruna í fólki, hevur gjørt tey sjálvsekin og kensluleys og gjørt, at tey leggja sektin á, hvat granni teirra fær.«

Framhald